

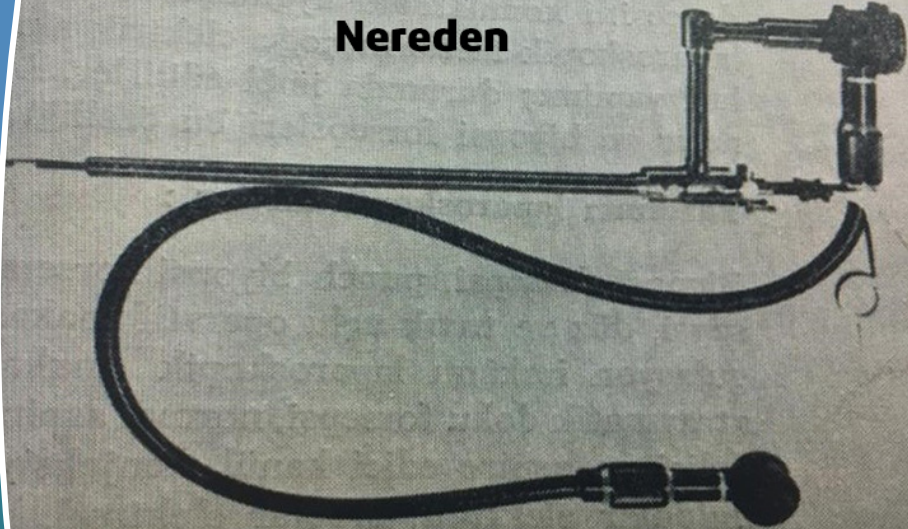
JİNEKOLOJİK ENDOSKOPİ
DERNEĞİ

Haziran 2021 Özel Sayı

JED BÜLTEN

Tarihe düşülecek notlar ile..
Adım adım Jinekolojik Endoskopi Derneği

Nereden

Nereye

Facebook'ta Takip Et

Twitter'da Takip Et

www.jed.org.tr

JİNEKOLOJİK ENDOSKOPİ DERNEĞİ

Tarihe düşülecek notlar ile...
Adım adım Jinekolojik Endoskopi
Derneği (JED)

Hazırlayan: Dr. Hikmet HASSA
JED Kurucusu ve Onursal Başkanı

Facebook'ta Takip Et

Twitter'da Takip Et

www.jed.org.tr

JİNEKOLOJİK ENDOSKOPİ DERNEĞİ

EDİTÖRDEN KISA KISA

Sevgili JED ailesi,

Jinekolojik endoskopi derneğinin (JED) tarihçesini, derneğimizin kurucularından ve onursal başkanımız Prof. Dr. Hikmet Hassa hocamız büyük bir emek vererek, titizlikle hazırlamıştır. JED Bülten editörü olarak benden bir ricası oldu: 'Barış'cım' dedi 'elbet JED tarihçesi hakkında başkalarının da tanık olduğu olaylar ya da kaynak sahibi olanlar da vardır, bunları bizlere iletirlerse bundan sonraki tarihçe yazımında bu kaynaklardan da faydalanılacaktır.'

Bizler de bültenimizde büyük bir mutlulukla ve gururla Jinekolojik endoskopi derneğinin (JED), tarihçesini yayımlıyoruz. Geçmişimizi bilmeliyiz ki geleceğimize emin adımlar atabilelim, bu vesileyle genç jinekolojik endoskopistler tarihçemizi öğrenebilecekler.

Hikmet hocamıza verdiği bu emek ve geleceğimize ışık tutacak bu yazı için bütün JED ailesi olarak çok teşekkür ediyoruz.

Sevgi ve selamlarımla,

Prof. Dr. Barış Mülayim
JED Bülten Editörü
JED Yönetim Kurulu Üyesi

Facebook'ta Takip Et

Twitter'da Takip Et

www.jed.org.tr

JİNEKOLOJİK ENDOSKOPI DERNEĞİ

JİNEKOLOJİK ENDOSKOPI DERNEĞİ YÖNETİM KURULU

BAŞKAN

Prof. Dr. Gazi YILDIRIM

Yeditepe Üni Tıp Fak.

Kadın Hast. Ve Doğum A.B.D

2. BAŞKAN

Prof. Dr. Bülent BERKER

Ankara Üni. Tıp Fak.

Kadın Hast. Ve Doğum A.B.D

SAYMAN

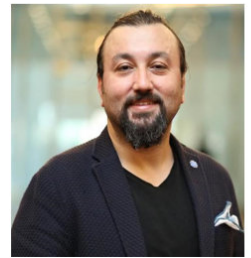

Prof. Dr. Muhammet Erdal SAK

Harran Üni. Tıp Fak.

Kadın Hast. Ve Doğum A.B.D

GENEL SEKRETER

Doç. Dr. Ali AKDEMİR

Ege Üni. Tıp Fak.

Kadın Hast. Ve Doğum A.B.D

Facebook'ta Takip Et

Twitter'da Takip Et

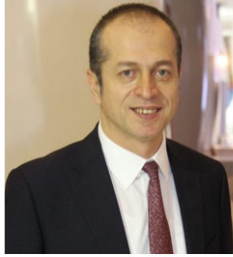
www.jed.org.tr

JİNEKOLOJİK ENDOSKOPİ DERNEĞİ

ÜYELER

Prof. Dr. Fatih ŞENDAĞ
Ege Üni. Tıp Fak.
Kadın Hast. Ve Doğum A.B.D

Prof. Dr. Barış MÜLAYİM
Alaaddin Keykubat Üni. Tıp Fak.
Kadın Hast. Ve Doğum A.İ.B.D

Prof. Dr. Taner USTA
Acıbadem Üni., Altunizade Hast.
Kadın Hast. ve Doğum Kliniği

Op. Dr. Volkan KURTARAN
Serbest Hekim

Prof. Dr. Eray ÇALIŞKAN
Okan Üni. Tıp Fak.
Kadın Hast. Ve Doğum A.B.D

Facebook'ta Takip Et

Twitter'da Takip Et

www.jed.org.tr

JİNEKOLOJİK ENDOSKOPI DERNEĞİ

JED BÜLTEN HAZIRLAMA KURULU

Editör

Prof. Dr. Barış Mülayim

Alaaddin Keykubat Üniversitesi, Kadın Hastalıkları ve Doğum A.D. Antalya

Yardımcı Editör

Doç.Dr. Emre Pabuçcu

Ufuk Üniversitesi, Kadın Hastalıkları ve Doğum A.D. Ankara.

Facebook'ta Takip Et

Twitter'da Takip Et

www.jed.org.tr

JİNEKOLOJİK ENDOSKOPİ DERNEĞİ

BÜLTEN HAZIRLAMA KURULU ÜYELERİ

Doç.Dr. Ali Yavuzcan

Düzce Üniversitesi, Kadın Hastalıkları ve
Doğum A.D. Düzce.

Öğr. Gör. Dr. İsmet Hortu

Ege Üniversitesi, Kadın Hastalıkları ve Doğum
A.D. İzmir.

Dr. Öğr. Üyesi Aliye Nigar Serin

Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi,
Kadın Hastalıkları ve Doğum A.D. Karaman.

Facebook'ta Takip Et

Twitter'da Takip Et

www.jed.org.tr

Giriş:

İnsanların tarihlerini bilmesi ve bunun anlatılması, hem onların hakları, hem de kuruluşlarının ve gelişmelerindeki gerçeklerin ve emeklerin ortaya konması adına bir görev ve vefa borcudur. Tarihlerini bilen gençler, kuruluşlarına sahip çıkarken onları daha ileri düzeylere getirme heyecanını da duyacaklardır.

Bugün benden, farklı sorular ve cevaplar ile anlatılması istenilen, endoskopi alanında yaşadıklarımın ve bildiklerimin bir özetini siz meslektaşlarımla paylaşımım, bir diğer ifade ile bir **Tarihi Belgeseli** oluşturmamdır.

Şüphesiz Tarihçe yazılırken zorluk, istenilmeden ancak ulaşım imkânları bulunamadığı için adı geçmeyenlerin alınmaları olacaktır. Bu nedenle bilerek kendimi hedef sıkıntı içine atıyorum. **Ancak burada amaç; Bir Tarihi belgeye giriş yapmak ve 20-30 yıl sonraki gençlere JED in nerelerden hangi şartlarda başlayıp yıllar içindeki gelişimini hatırlatmak olacaktır.**

Türkiye’de jinekolojik ve obstetrik cerrahi konusunda pek çok ilke imzasını atan bu nedenle de hatırlanılması gereken pek çok değerli bilim adamı bulunmaktadır. Üzüntü veren ise, onlara ait dokümanlara ulaşamamaktan dolayı bir grup değerli insana metin içinde yer verilememiş olmasıdır.

‘Bazı eksikler olsa da bir şeyler yapmak, her zaman hiçbir şey yapmamaktan daha iyidir.’ Bu yazıda bu düşünce içinde kaleme alınmıştır.

JED in başlangıç ve gelişimine dokunan herkes bu yazı sonrası Bülten ile iletişime geçerler ise bu konunun yeni yayınlarında şüphesiz bu satırlarda yer alacaklardır.

Jinekolojik Endoskopi Derneği (JED), bugün kurucusu ve onursal başkanı olmakla gurur duyduğum ülkemizin endoskopi alanında 18. yılına gelmiş köklü bir kuruluştur. Bu köklü kuruluş yaşamında Türkiye de endoskopi alanına öncülük etmiş ve yetenekli yönetimleri ile yalnız ülke içinde değil uluslararası arenada da başarıları ile saygınlığını korumuştur.

Kuruluş Misyonu; Endoskopi ile uğraşan tüm meslektaşlarımızın bir çatı altında toplanmasını sağlamak olan bu kuruluş çok uzun yıllar bu hedefi başarı ve saygı ile taşımıştır. Halen bu misyona da yoğun bir şekilde devam etmektedir.

Bugün alanımızda misyonumuzdaki **“Endoskopi ile uğraşan tüm meslektaşlarımızın bir çatı altında toplanmasını sağlamak hedefimiz”** üzülererek farklı derneklerin kurulmuş olması ile maalesef bu ideal hedefine ulaşamamış ve yeni derneklerin kurulması gerçekleşmiştir. Bugün 18 yıl gibi ulaşılması kolay olmayan bir tecrübeye sahip olan JED değerli arkadaşlarımızca da kurulan diğer derneklere de ilkleri sunan bir dernek olarak her zaman yol gösterici görevini başarı ile sürdürmeye devam etmektedir. Şüphesiz rekabet ortamı ile ilerlemenin ve camiamıza daha iyisini verme çabasından kazanan endoskopi gönüllüleri olacaktır. Ancak **birlik olmanın artan güç olduğu gerçeğine** de inanan JED yönetimleri her döneminde bir gün bu birlikteliğin hayat bulabileceğine inanan kişilerden kurulmuştur. **Rekabet ortamları JED i çalışkanlığından, hedeflerinden ve katkılarından uzaklaştırmamış aksine, 18 yıl gibi hiç de az sayılmayacak tecrübesi içinde ilklere imza atmaya devam etmektedir.** JED, bu misyonuna heyecanla devam ederken, tükenmez enerjisi, 1000 leri aşmış üye sayısı ve international saygınlığı içinde bir gurur abidesi olmaya devam etmektedir.

Laparoskopi (LS) ile ilginiz ne zaman başladı?

1967 yılında Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi Kadın Hastalıkları ve Doğum Anabilim dalındaki ilk laparoskopi uygulamaları Belçikalı Dr. Habinot ve Dr. Hüsnü Kişnişi tarafından gerçekleştirilmiş ve takip eden yıllarda uygulamalar yaygın olarak gerçekleştirilmiş idi. Dr. Tekin Durukan bu konuda Laparoskopi ile ilgili ilk tez çalışmasını 1969-1970 yıllarında yapmış ve Laparoskopi uygulamalarının Türkiye de ilk öncülerinden olan Hacettepe Üniversitesinde yine eğitim aldığım yıllarda, Dr. Süheyla Bölükbaşı, Dr. Ender Dölen ise Johns Hopkins-ABD eğitimleri dönüşü ilk endoskopi kursunu düzenlemişlerdi. Bu etkinliklerin zenginliği içinde geçirdiğim asistanlık yıllarımda eğitimim bana, laparoskopi uygulamaları ile tanışma, öğrenme ve yetiştirme imkânını tanımıştır.

1977 yılında da Eskişehir de bugünkü adı ile **Osmangazi Üniversitesi Kadın Hastalıkları ve Doğum ABD kurucu kadrosunda yer aldığım da eldeki imkânlar ile LS uygulamalarını başlatmıştım.** Eldeki imkânlar kısıtlı ama o yıllarda uygulama açısından ülkede az sayıdaki merkezden biri olmak güzeldi.

1979 yılında Johns Hopkins Üniversitesi-ABD ve Tunus'taki teorik ve pratik eğitim çalışmalarında bulundum ve yurda döndükten sonra Johns Hopkins Üniversitesi-ABD ve Sağlık Bakanlığı Ana Çocuk Sağlığı ve Aile Planlaması (AÇSAP) Genel Müdürlüğünün ortak çalışması olan JHPIEGO-Projesi çerçevesinde üniversiteleri temsilen danışman hekim olarak Dr. Hikmet Hassa, Sağlık Bakanlığını temsilen Ankara'dan Zekai Tahir Burak hastanesinden Dr. Havva Oral, İstanbul Zeynep Kamil hastanesinden de Dr. Füsün Aksu Danışman hekimler olarak atandık.

Danışmanların çalıştıkları hastaneler 1979-1980 li yılları içinde Türkiye için eğitim hastaneleri olarak seçildi ve teorik ve uygulamalı eğitimler buralarda sürdürüldü.

Bu proje **çerçevesinde bazı Üniversite Hastaneleri, Doğumevleri, SSK Hastanelerinde eğitim yapıldı.** Bakanlığın amacı didaktik ve pratik kurslar ile eğiteceğimiz doktorları sertifikeli etmek ve merkezlerine o günkü koşullarda **Laprakatör** olarak adlandırılan daha primitif endoskopik cihazları vererek endoskopi çalışmalarını ve bu kanal ile de tüp ligasyonu uygulamalarını yaygınlaştırmak idi.

JHPIEGO-Projesi başlangıçta Türkiye Düzeyinde Laparoskopik Tüp Ligasyonu olarak başlatılmış ancak zaman içinde tarafımızdan farklı misyona da döndürülmüştür.

Bu bağlamda pelvik kavitenin endoskopik incelenmesini (Laparoskopik tanısall uygulama), infertil olguların araştırılması, tubal geçirgenliğin kontrolü, Endometriozis, ektopik gebelik? vb. tanılarda etkinliğin anlaşılması, cerrahi endoskopi bilincinin yerleştirilmesi, ve yayılmasında etkin rol oynamıştır.

Projenin 1.aşamasında adaylar doktor ve hemşire olarak belirlenmiş ve danışmanların olduğu 3 merkezden birinde önce **teorik eğitim yapılmış (didaktik kurs) Pratik uygulama ise danışman hekimler sorumluluğunda her bir aday için 15 adet tanısall laparoskopi ve uygun olgularda tüp ligasyonu (1. Basamak) olarak gerçekleştirilmiştir. 3 eğitim merkezinde eğitilmiş adaylara Sağlık Bakanlığı tarafından sertifika verilmiş ve takiben adayların bulundukları illerde danışman hekim ziyaretleri ile saha çalışmaları olarak laparoskopik cerrahiler uygulanmış ve başarılı yerlere de laprakatör cihazı verilmiştir.** 1980 li yıllarda başlayan bu uygulama yaklaşık 10 yıla yakın bir dönemde ülke düzeyi seçilmiş hastanelerdeki meslek guruplarına ulaşmıştır. Bu çalışma içinde zaman zaman yer alan klinikteki arkadaşlarım Dr. Sinan Özalp ve rahmetli Dr. Atilla Yıldırım anmak benim için bir borçtur.

8-10 yıla dağılan çalışmalar içinde bazı günler de Bakanlık ekibi ile 2-3 merkezin eğitimini aynı günde tamamlamak için yollarda olunuyordu. Ancak imkânları pek çok yenilik açısından sınırlı meslektaşlarımıza yeni bir ufuk açabilmek ise büyük bir mutluluk vesilesi idi. Bu proje

DÜNDEN BUGÜNE JİNEKOLOJİK ENDOSKOPİ DERNEĞİ (JED)

gerçevesinde yaklaşık 60 civarı hekim ve hemşire eğitimden geçmiştir. Bunların izlenmeleri de AÇSAP tarafından yapılmıştır.

Bugün geriye baktığımda, O günün zorluklarında atılan temelin yıllar içinde görev alan JED in değerli başkan ve yöneticileri ile nasıl bugünlerdeki mükemmel bir yere geldiğini görüyor ve bunun gururunu yaşıyorum.

Şu anda 18.kuruluş yılını yaşayan Türkiye de alanında en köklü tarihe sahip olan JED in kurulması fikri nasıl gelişti?

Yıllar, Türkiye’de tüm dallar göz önüne alındığında pek çoğundan daha da hızla gelişen endoskopi alanında, bir dönem duraklamış olan dernekleşmeye de ihtiyaç göstermiştir.

Türkiye’de endoskopi ile ilgili olarak 1995 yılında Dr. Hüsnü Kişnişci Başkanlığında ve Dr. Timur Gürgan’ın genel sekreterliği ile “Jinekolojik Endoskopi Derneği” kurulmuş ve çalışmalarını 2000 yılına kadar sürdürmüştü. Ancak, bu derneğin yasal olarak fesih edilmesinden sonraki yaklaşık, 3 yıl aradan sonra konu ile ilgili bir boşluk doğmuş idi.

Bu nedenle de bu boşluk sonrasında JED kurumsallaşma adına, organize edilmesi gereken bir ihtiyaç oldu.

Girişte de belirttiğim gibi; Türkiye’de bu disiplin ile uğraşan tüm birimleri bir şemsiye altında toplamak amacı ile kurulması planlanan JED ile ilgili ilk fikirler, Antalya’daki bir kongre sırasında değerli meslektaşlarım, Dr. Bülent Tıraş ve Dr. Hakan Yaralı’nın benim başkanlığında bir derneği kurma önerileri ile başladı. Başlangıçtaki bu heyecan bugün katlanarak artmakta genç ve yetenekli arkadaşlarım JED in başarı çitasını her gün daha da yükseklerle çıkartmaktadırlar.

Bana Antalya’da bu teklif yapıldığında konuyu kabul ederken şu görüşümü ifade ettim: “Genel başkanlık görevini bir üye olağanüstü şartlar olmadıkça en fazla iki dönem yapmalıdır.” Bu hüküm tüzükte yer aldı ve bu prensipte anlaştıktan sonra da kuruluşun ilk adımları atıldı.

Ankara toplantıları ile atılan adımlar sonrasında; Dr. Hikmet Hassa, Dr. Timur Gürgan, Dr. Recai Pabuçcu, Dr. Turan Çetin, Dr. Hakan Şatıroğlu, Dr. İlkan Dündar, Dr. Yücel Karaman, Dr. Hakan Yaralı, Dr. Bülent Urman, Dr. Gürkan Zorlu’dan oluşan kurucular kurulu ile de yasal prosedürler başlatıldı.

7 Temmuz ve 10 Kasım 2002 de taslak program toplantıları sonrası adım adım gidilen yolda JED 6 Mart 2003’de resmi tüzel kişiliğini kazanmış ve 22 Haziran 2003’de 1. Olağan genel kurulunu gerçekleştirmiş oldu.

Bu toplantıda belirlenen yönetim kurulu:

Dr. Hikmet Hassa (Başkan), Dr. Onur Bilgin (2. Başkan), Dr. Hakan Yaralı (Genel Sekreter), Dr. Bülent Tıraş (Sayman) ve Dr. Yücel Karaman, Dr. Bülent Urman, Dr. Sait Yücebilgin (Üyeler) olarak görev bölümünü yaparak ve çalışmalarına başladı.

Bu görevlendirme sonrası Ankara’da grafikerler ile fikir alışverişinde bulunarak belirlediğim JED amblemimiz kabul görünce de bugün de kullandığımız “**Dernek Amblemimiz**” olarak her ilgili platformda yerini aldı.

Bu amblem, bugün 18 yıl başarı ile hizmet veren ve hizmet çitasını gerek ülke içinde gerekse international platformda yükselterek görev yapan yönetimler için adeta kutsal bir bayrak gibi şerefle taşınmış ve taşınmaya da devam edilmektedir.

JED in kuruluş aşamasındaki ilk adımlar ne yönde atılmıştır?

Başkanlığımızdaki 2 yıllık dönem içinde sıfır bütçe ile çalışmalarına başlayan JED kuruluşunun 2. yılında 1. kongresini, 18 Mart 2004 tarihinde Ankara Sheraton otelinde 450 katılımcı ile yapmıştır. Bu kongrelerde de JED genel sekreteri Dr. Hakan Yaralı'nın eksizlik çabaları çok kıymetli olmuştur.

Yine başkanlığımızın son döneminde de JED 2. kongresini international katılımlı olarak ve 600 kişinin katılımı ile 4 Nisan 2007 de İzmir de gerçekleştirmiştir. Bu kongrede de Dr. Fatih Şendağ'ın özverili çaba ve destekleri unutulamaz.

Ayrıca ilk 2 yıllık çalışma dönemimiz içinde ise eğitim misyonumuza bağlı olarak **onursal editörlüğünü Dr. Victor Gomel'in** yaptığı 37 bölüm 412 sayfalık "**Jinekolojide Laparoskopik Cerrahi**" kitabı basılmış, bu aşamada da bu eşsiz bilimsel hizmet, **Dr. Turan Çetin ve Dr. Recai Pabuçcu'nun** programlama ve basım aşamalarındaki değerli katkıları ile hayat bulmuştur. Ayrıca ilk "**Endoskopik Bülten**" Nisan 2003 tarihinde **Dr. Hakan Şatıroğlu'nun** gayretleri ile hayata geçirilmiştir. Bu bültenin ileri basımlarında da kaynak akışı, basım, dağılım, bülten editörlüğü **Dr. Fatih Şendağ'ın** gayretleri ile devamlılık kazanmıştır. Bülten genel Kadın-Doğum kongrelerinde de ücretsiz dağıtılmıştır. Endoskopik Bülten değerli arkadaşlarımızın başkanlığında ilgili kurullarca başarı ile yayınını ve endoskopi alanındaki aktiviteleri ve bilimsel gelişmeleri duyurmayı sürdürmektedir. Önceki dönemde ayrıca **JED-Web sayfamız Dr. Bülent Urman ve Dr. Alper Mumcu'nun** kişisel tasarımı ve destekleri ile başlatılmış ancak, o gün için ekonomik açıdan devamlılığı sağlanamamıştır. Takiben yönetimimiz bu konuya makul bir bütçe ayırarak Dr. Fatih Şendağ organizasyon ve web-sayfası editörlüğü ile yetkili kılmıştır. **Dr. Şendağ'ın üstün gayretleri ile de <http://www.jed.org.tr> ve info@jed.org.tr adreslerinden profesyonel düzeyde işletilen bir iletişime kavuşulmuştur.** Bu 2 dönem çalışma süresi içinde de **yurt dışı dernekler** den **AAGL, ESGE** ile ilişkiler sağlanmış ve olanlar da sürdürülmüştür. Ayrıca dernek merkezimiz Ankara adresi belirlenmiş ve **TJOD** çatısı altında iletişime açılmıştır. Bu dönemlerde farklı illerde İzmir, Adana, Kayseri, Bursa vb. kurslar düzenlenmiş ve eğitime yönelik olarak laparoskopi ve Histeroskopi alanında genç arkadaşlarımızın yetişmelerine önem verilmiştir.

Her vesile ile tekrar ettiğim gibi; hedefi Türkiye'de bu disiplin ile uğraşan tüm birimleri bir şemsiye altında toplamak olan JED in başlangıç dönemindeki en önemlim amaçlarından birisi JED i konusunda kurumsallaştırmak ve onu dünya standartlarındaki çalışmalarında başarılı kılmak olmuştur.

Bu amaç içinde de dünya standardındaki çalışmalarda International saygın kuruluşlar ile iletişim içinde olunarak başarı kazanmak ana hedeflerinde yer almıştır.

Bu ilişkiler içinde **JED** Endoskopi alanında dünyada öncü gelen **saygın AAGL ve ESGE kuruluşlarına üye dernek olarak seçilmiştir. Dr. Hassa 2003'de AAGL'de International Advisor** üyeliğine seçilmiş ve **Dr. Gürkan ile** birlikte bu görevi yürütmüştür. **2006 da AAGL bülteni olan Newscope'da Affiliated Society of Gynecologic Endoscopy (TESGE) hakkında tanıtım yazısı kaleme alınmıştır.** Bu yazıda 2004 yılından beri AAGL'e üye olan derneğimizin 400'den fazla üyesi ile Avrupa'nın büyük dernekleri arasında aldığı ifade edilmiş ve dernek başkanı Dr. Hassa dernek ile ilgili soruları cevaplamıştır. JED in özetle ABD ve Dünya ölçüsünde tanıtımını da yapmıştır. Dergideki sunumda JED başkanı Dr. Hassa, Sekreter Dr. Şendağ dışında, 2. Başkan Dr. Bilgin ve Sayman olarak Dr. Çapar da yer almıştır.

Dr. Hassa 2006 yılında da Dr. Victor Gomel ile birlikte AAGL Advisory comittee görevini sürdürmüştür.

AAGL in 5.ve TESGE'nin İstanbul'da 6.10.2011 yılında '**let's scope where the continens meets!**' olarak düzenlenen Onur Bilgin, Başkan Hikmet Hassa, Onursal başkan Vedat Atay, 2. Başkan Fatih Şendağ, Sekreter Bilgin Gürates, Sayman ve Onur Karabacak, Metin Çapar, Çağatay Taşkın üyeler olarak yer almışlardır.

İnternational görevler içinde ayrıca **Dr. Hassa 2006'da Strasburg'da toplanan kongresinde ESGE-Board üyeliğine seçilmiş ve bu görevi 4 yıl süre ile yürütmüştür.**

ESGE için yapılan toplantılarda büyük hedeflerden biri ESGE'nin Türkiye kongresi için yapılan uğraşlarım olmuştur. Buradaki son dönem toplantımda da **MESGE ile iletişim kararı alınmış ve bunun yürütülmesi konusu da yeni başkan Dr. Şendağ'a devir olunmuş ve bu konuda da Dr. Şendağ'ın olağanüstü başarıları JED in dünyadaki saygın yerini perçinlemiştir.**

Sizin JED içindeki kişisel aktiviteleriniz sırasında ilginç anılarınız var mı?

Bu sorunuza cevap için 1980-1990 lı yıllar arasını gitmemiz gerekiyor. O günlerde Anadolu'nun pek çok yerinde laparoskopi yalnızca telaffuz edilir bir konu idi. Bazı didaktik ve en az 15 uygulamalı eğitimi almış olan doktorlara hastanelerinde operasyon yapıp cihaz teslimi için gidildiğinde ki bu ekipte sağlık bakanlığı AÇSAP yetkilisi ve eğitici danışman olarak bizler bulunurduk. Çoğu zaman bölge hastanelerinin üst yöneticilerinden bazıları olaya sıcak bakmazlardı. O dönemlerde yurtdışında da rastlanıldığı gibi bizde de **"Biz cerrahız ve karni bistürimizle açıp içeri gireriz, delikten operasyon mu yapılır?..."** fikrinde olanlar vardı ve bu fikir sahipleri ayrıca şu benzetme ile kendilerini haklı göstermek isterlerdi **"siz odanın içine kapıyı açıp mı girer ve incelersiniz yoksa anahtar deliğinden mi içeri bakarsınız?..."**

Bu anı o günün koşullarındaki en göze çarpan anılarımın başında gelir.

Eğitim alan belli sayıdaki endoskopi gönüllüsü doktorlarımız bulundukları yerlerde maalesef bu fikir ayrıntıları ile de mücadele etmek zorunda idiler. Bir yeniliği tam kavramadan ona bu kadar karşı çıkılmasını görmek beni gerçekten etkiledi ve **1987 yılında "Jinekolojide endoskopi "** kitabını yazdım. Bu gerçekten o günler için bir ihtiyaçtı. Türkiye'nin ilk Türkçe yazılmış endoskopi kitabı olan 300 sayfalık kitap Sağlık Bakanlığınca basılarak ülke düzeyindeki Kadın Doğum hekimlerine dağıtıldı. Yazarı olarak bir gelir talebimin olmadığı ve ücretsiz dağıtılan 750 adet kitabın en azından okuyanlara yeni bir ufuk açtığını düşünmekteyim. Ayrıca bu ilk Türkçe kitabın Endoskopinin Türkiye tıbbındaki yerini almasında da Türk Jinekologlarının önderlik yapması bizler adına haklı bir gurur kaynağıdır. Ayrıca **ilk Türkçe "Jinekolojide Laparoskopi" kitabının yaklaşık 25 yıl önce tarafımdan yazılmış olması bile, Türkiye de bu dalda jinekologların diğer disiplinler önünde yer aldığı tarihi bir kanıttır.**

Kitapla ilgili bir diğer unutmadığım anım da şu şekildedir:

Bu kitabı yazarken bilgisayar imkânları olmadığından tümünü bir hatta düzeltmelerle iki kez kurşun kalem ile yazdım. Bir kez de kitabın sekreter daktilosunda yazılması ile kitap basılmadan birkaç kez yazılmış oldu. O günlerde bugünün elektronik ortamlarının eksikliği matbaalarda da klişelerin önce kurşun kalıplara sonra da baskıya alınarak basılığını gerektiriyordu. Matbaada bu işlerin başında durup kontrol ederken bir gün müdür "hocam ustalar bunu öğrendi gelin odam da bir çay için" dedi ve ilk kez çay uğruna kontrol yapmadığım bir sayfayı kitap baskıdan çıkınca görüp tabi ki çok şaşırdım. Şekil, normalde Rubin Kanülünün pozisyonunu gösteriliyordu ama sorumlu matbaa ustası resmi yatay yerine dikey koyup bu şekilde de bası olunca çıkan görüntü sanki tarihteki kazıklı voyvoda uygulaması gibi oldu. Bu hatırayı okuyanlardan 1987 yılında yazdığım ve tümü dağıtılmış olan **"Jinekolojide endoskopi" kitabına sahip olanlar 114. Sayfaya bakıp bir çay içmenin basımdaki hatasını görebilirler.**

Pek çok anı var ama son olarak bir **trajikomik** olanından da bahis edeyim. İsim vermeyeyim. Bir ilimize gittim ve önceden eğitim almış doktor ile laparoskopik uygulama yapıp sonrasında da Laprakatörü teslim etme hakkındaki kararı verecektim. Ameliyathaneye girmek üzere yıkaniyordum. Standart şekilde yıkanma sahasından direkt operasyon odasına giriliyordu. Bir müstahdem geldi. Kibarca "Hocam bir şeyler içer misiniz? " diye sordu. Teşekkür ettim. "Ameliyat

bitsin sonra ricam olur...” dedim. Bonkör müstahdem “yok hocam, bizde çay kahve vb. ameliyat sırasında servis edilir” dedi. Tabi ki film burada koptu. Ama anılar arasına bu da girdi. 10 yıl içindeki saha uygulamalarımdaki pek çok benzer anım yazılsa gerçekten ayrı bir eser olur.

JED in bugünlerine gelirken başarısı ve yaygınlaştırılmasında yükselen çıta ve başarılarından bahis etmişsiniz. Bu konuyu açar mısınız?

JED in yönetim kurullarında ve başkanlıklarında yer alan çok değerli arkadaşlarımız 18 yıl içinde gerçekten JED i hem ülke içi hem international platformlarda çok iyi temsil etmiş ve saygınlığını ve başarısını çok değerli zirvelere taşımışlardır. Onları ve bu zirveye çıkışta emek vererek başarıya dokunan her değerli arkadaşımı gururla kutluyor ve onlara kurucu ve onursal başkanları olarak teşekkür ediyorum.

Bu soru başlığınız içinde değerli kardeşim Dr. Fatih Şendağ’a ayrı ve yaptıkları ile hak ettiği uzun bir sayfa açmam benim için gerçekten gurur verici bir görev, ayrıca bugün ve gelecekte endoskopi ile uğraşanlar adına da yapacağım bir vefa borcumdur.

Dr. Fatih Şendağ eğitimini aldığı Ege üniversitesi yıllarında **2002 yılında 1. Ege Jinekolojik Endoskopi Sempozyumunda** organizasyonunda bulunduğu bu sempozyumda 9 canlı cerrahi, uygulamasında yer almış sonrasında da bu aktivite **Endoskopi alanında ilklerden olarak DVD haline getirilip tüm Türkiye’ye dağıtılmasında aktif olarak rol oynamıştır**

Dr. Şendağ ayrıca, 2005, 2008, 2010, 2012, 2014 yıllarında olmak üzere arkadaşları ile **Ege jinekolojik Endoskopi Sempozyumlarını** düzenleyerek özellikle teorik ve uygulamalı endoskopik çalışmalarını bölgeye ve farklı şehirlerden gelen katılımcılara başarılı bir şekilde sunarak eğitime ekibi ile birlikte katkıda bulunmuştur. Bu katkılar bugün farklı konularda başarılı şekilde devam etmektedir. Bu bilimsel çalışmalar ve uygulamalar ülkemizde endoskopinin anlaşılması, öğrenilmesi, uygulanması açısından çok önemli ve tarihe geçen yaklaşımların başında gelen emeklerdir.

Dr. Şendağ istikrarlı olarak sürdürdüğü bu eğitim heyecanını bir üst kademeye taşıyarak, Endoskopi alanındaki bence en büyük hizmetlerinden biri olan **uzman yetiştirme programlarını** başlatmıştır. Bu konuda 2008 yılında **Türkiye’de ilk defa** Ege Üniversitesinde 1 aylık **jinekolojik Endoskopi Eğitim programı** başlatılmış ve yılda **3 program her programda da 5 kadın doğum uzmanı kabul edilerek eğitim ve yetiştirilmeye alınmıştır. Bu meslektaşlarımız da bulundukları illerde laparoskopi uygulamalarını başarı ile geliştirmiş ve yeni gençleri yetiştirmişlerdir. Bu programlara zaman zaman yurtdışından dünyaca ünlü eğitimler de davet edilerek farklı görüşler ve fikir alışverişleri paylaşılmıştır.**

Dr. Şendağ çok önem verdiği eğitim amacı içinde insanı yetiştirme anlayışı içinde hayata geçirdiği belki de **en önemli konulardan biri ülke düzeyinde şehirleri dolaşarak canlı cerrahiler ile endoskopi ile ilgilenenleri eğittiği Laparoskopi kursları ve canlı cerrahi uygulamalarıdır.** Çok büyük pratiğe yönelik değeri olan bu kurs çalışmaları büyük ilgi görmüştür. Bu bağlantı da JED Dr. Şendağ’ın aktif olarak katıldığı ve hemen hepsinde eğitici operatör olarak yer aldığı **ülke düzeyi eğitim toplantılarında tüm bölgelerimizin farklı şehirlerinde 2005-2021 yılları arasında 130 un üzerinde canlı cerrahili lokal kurslar ve sayısız sütur kurslarını gerçekleştirmiştir.**

Bu yaygın endoskopi eğitimi ile hemen hemen her şehirde genç meslektaşlarımız, başlarındaki deneyimli eğitimcileri ile endoskopi alanındaki başarıları pek çok disiplinden daha da hızlı olacak şekilde JED kuruluş misyonu içinde çok üst düzeylere taşımaktadırlar.

Adım adım JED tarihini incelerken 1980 li yıllarda “siz odanın içine kapıyı açıp mı girer ve incelersiniz yoksa anahtar deliğinden mi içeri bakarsınız?” düşünceleri **bugün pek çok merkezde, laparotominin yerini endoskopinin aldığı bir uygulama olmuştur.**

Yıllar içinde ülke içine eğitimsel açılımımızı yaparken, başkanlığımızdaki 2.JED kongresinde genel sekreter olarak birlikte çalıştığımız, Dr. **Şendağ’ın çalışkanlığını, yaratıcılık heyecanını, kararlılığını, öğretme hevesini ve bundan büyük kıvanç duymasını ve sonuç odaklı bir insanı olmasını yakinen görmüşümdür.**

Dr. Şendağ ayrıca 3.JED Kongresinde ve 2011 de Türkiye de ilk kez yapılan AAGL-JED International Kongresinin Genel Sekreterlik görevini de üstün bir başarıyla yürütmüştür.

Dr. Şendağ Türkiye de endoskopi alanında pek çok ilke imza atma ayrıcalığını da göstermiştir.

Bunlar içinde: 2008’de **Türkiye’de ilk defa Jinekolojik Endoskopi ’de sanal gerçeklik eğitimi,** 2009’da **Türkiye’deki ilk single port total laparoskopik histerektomi operasyonu ve Türkiye’de ilk defa single port robotik histerektomi uygulayan kişi olarak ülke endoskopi tarihimizdeki haklı yerini almıştır.** 2012 Türkiye’de **ilk kez Jinekolojide robotik cerrahi eğitimi programı da ilk kez Dr. Şendağ ve ekibinin katkısı içinde Ege Üniversitesi’nde başlatılmıştır.**

2014 ve **Türkiye’de ilk hayvan ameliyathanesinde uygulamalı jinekolojik Endoskopik cerrahi kursu ve 2015 de Türkiye’de ilk defa hayvan ameliyathanesinde uygulamalı robotik cerrahi kursuları Dr. Şendağ başkanlığında planlanmıştır.**

Bu gerçekten heyecan verici Laparoskopik Kadavra Kursu’nu, Dr. Şendağ Endoskopi Bülteninden; “Uzun bir süredir yapmayı planladığımız bu kursun tüm hazırlıklarını bitirdik ve 7-8 Eylül 2016 tarihinde İstanbul’da Acıbadem Üniversitesi, İleri Düzey Endoskopik, Robotik Cerrahi Eğitim Merkezinde (CASE)’de gerçekleştireceğiz. Bu kursun en önemli farklılıklarından biri ülkemizde belki de ilk defa bir kadavra başına sadece 5 katılımcı kabul edilecek ve maksimal pratik üzerine odaklanılacaktır” olarak duyurmuş ve hayata geçirmiştir.

Halen devam eden bu kurslarda konuda becerilerini eğitmenler nezdinde geliştirmek isteyen endoskopistler bir canlı domuz üzerinde 2-3 kişi olarak aktif eğitim alabilmektedirler. Bu eğitimde temel ve ileri jinekolojik laparoskopik cerrahi için gerekli teknik ve beceriler kursiyerlere verilmektedir. Bu kurslar zaman içinde genişletilerek sürdürülmektedir. 30 Kasım–1 Aralık 2018 tarihleri arasında İstanbul’da, Medtronic Innovation Center’da yapılan bir kursta hayvan ameliyathanesinde pratik uygulamalı Jinekolojik Laparoskopi Kursu bir günlük teorik eğitimin ardından hayvan ameliyathanesinde 12 masada, **toplam 36 kursiyer şeklinde düzenlenmiştir. Pratik eğitimde; kursiyerler domuz üzerinde enerji modalitelerini kullanarak laparoskopik diseksiyon (retroperiton, üreter ve ana damarların diseksiyonu), lenfadenektomi, el yapımı endobag hazırlayıp materyalin dışarıya alınması çalışması ve sütür (mesane, bağırsak, damar sütürasyonu) çalışmalarını çok verimli bir şekilde gerçekleştirme fırsatı bulmuşlardır.** Pek çok kadavra kursunda yer alan eğitmenlerden Fatih Şendağ, Ünal Türkay, Gazi Yıldırım, Taner Usta, Nuri Peker, Eray Çalışkan, Nurullah Peker, Coşan Terek, Ahmet Kale, Barış Mülâyim, Hasan Terzi, Alper Biler, Ali Akdemir, Nida Bayık, Zekeriya İlçe ve diğerlerini burada anmak ve genç endoskopistlerin yetişmelerine verdikleri eğitim katkıları her zaman takdirle hatırlanacaktır.

Kadavra kursları Türkiye’de JED in ilklerinden olup Dr. Şendağ başkanlığında verilen hizmetlerin önemli kilometre taşlarındandır.

Dr. Şendağ’ın başkanlığında Türkiye’de çığır açan bir önemli eğitim pratiği olan bu “ Jinekolojik Laparoskopik Kadavra kursları” uygulamaya geçmeden önce yurt dışlarında duyulan ve ekonomik sorunu nedenli yalnızca hayal edilen sıra dışı endoskopi eğitim kursları idi.

DÜNDEN BUGÜNE JİNEKOLOJİK ENDOSKOPİ DERNEĞİ (JED)

Bu gerçek bir hayal olmaktan çıkmış ve kadavra çalışmaları JED in öncülüğünde ülkemiz endoskopi pratiğine kazandırılmıştır.

Böylece meslektaşlarımız, gerek uluslararası, gerekse ülkemizden, çok deneyimli hocalarımızın eşliğinde çok daha fazla pratik yapıp, hiç yapmadıkları operasyonları da yaparak, ileri diseksiyon ve ameliyat tekniklerini öğrenme şansı bulmuşlardır.

Gerek GEP in kuruluşu gerekse Jinekolojik Laparoskopik Kadavra kursları Dr. Fatih Şendağ'ın başkan, Dr. Bülent Berker 2. Başkan, Dr. Haydardedeoğlu sayman, Dr. Gazi Yıldırım Genel Sekreter, Dr. Volkan Kurtaran, Dr. Muhammet Erdal Sak ve Dr. Abdullah Taner Usta'nın üyeleri olduğu dönemde gerçekleşmiştir. Tümü ile bu yönetim kurulunda yer alan değerli meslektaşlarımızı Başkan Şendağ ile birlikte hatırlayıp tarihe not düşmek gurur verici bir başka görevdir. Tüm bu yenilikler JED in ülke düzeyinde endoskopi alanındaki öncü rolüne olan örneklerdendir.

Dr. Şendağ pek çok yeniliklerin içinde olurken **JED başkanlığı görevi içinde belki de hepimizin gurunu oluşturacak düzeyde international platformlarda da ülkemizi ve JED i başarı ile temsil etmiş** hem zamanımızda hem de gelecekte her zaman hatırlanacak bir idealist endoskopisttir.

Yurtdışı aktivitelerinden bazıları hatırlanacak olunursa:

14 Kasım 2013 AAGL Washington kongresinde **İzmir'den Washington'a canlı yayın ile dünyada ve Türkiye'de ilk defa Single port robotik histerektomi** yayınıni gerçekleştirmiş olup bu aktivite dünyadaki ilk vakalar arasında yer almış ve uluslararası saygın bir dergide yayımlanmıştır. Bu başarı, Türk tıp literatürüne geçmiştir. Ayrıca 2013'te İzmir'den New York'a canlı yayın ile yine single port robotik histerektomi yayınları, özel davet ile 2014 de katıldığı Hindistan Pune'da canlı cerrahi: single port histerektomi ve ayrıca 2015 İstanbul'dan Portekiz canlı yayında single port laparoskopik histerektomi, 2016 da ise İstanbul'dan Romanya'ya canlı yayında robotik histerektomi yayınlarını yapmıştır. Bu canlı cerrahilerde binlerce yabancı endoskopist, JED in başkanını gururla alkışlamışlardır. Dr. Şendağ'ın bu başarıları yalnız ülkemiz adına bir gurur olmaktan öte, Ülke Endoskopi düzeyinin tüm diğer ülkelerde yakinen tanınarak saygı duyulan haklı yerine gelmesini sağlamıştır.

2015'de Başkan olarak organize ettiği **Türkiye'de ilk kez yapılan SERGS kongresi** gerçekleşmiştir. Ayrıca 2017 de Antalya'da **Türkiye'de ilk kez düzenlenen ESGE kongresinin başkanlığını** yürütmüştür.

Dr. Şendağ'ın endoskopi alanında international düzeydeki toplantıların **1 dünya kongresi, 2 Ortadoğu kongresi, 6 ulusal sempozyum, 3 ulusal kongre ve 1 uluslararası sempozyumun bilimsel sekreterliklerini** yapma başarısını göstermiş ve ülkemizi ve JED i endoskopi alanında tüm dünya ülkelerine, konu ile ilgili meslektaşlarına tanıtmıştır. Orta Doğu Jinekolojik Endoskopi Derneği'nin (**MESGE**) **2010 yılından itibaren bilimsel sekreteri olan Dr. Fatih Şendağ, 2013 yılında Türkiye'de bir ilk olarak 1. MESGE, 2014'de Dubai'de ve takiben 2015'de ve 2019'da da MESGE Kongre başkanlık görevlerinde** bulunmuştur. **2008'den itibaren de Avrupa Jinekolojik Endoskopi Derneği'nin (ESGE) uluslararası bilimsel komitesinde görev** yapmaktadır. Amerika Jinekolojik Endoskopi Derneği'nin (**AAGL**) **de danışma kurulu üyesidir.** Ülkemizde de yaklaşık 30 endoskopik cerrahi workshop organizasyonunu gerçekleştirmiştir. Bu üstün başarılar, yıllar içinde yükselen JED başarı çitasında çok önemli görev alan Dr. Şendağ'ı yalnız bugün değil yarın da unutulmayanlar içine sokacak değerdeki uygulamalardır. Tarih sayfalarında adım adım giderken bunlar hafızalarımıza da kazanmaktadır. Dr. Şendağ **2005-2011 yılları arasında Jinekolojik Endoskopi Derneği Genel Sekreterliği** ve **2011'de de JED başkanı** görevini üstlenmiştir.

Dr. Şendağ'ın dernek başkanlığı döneminde imza attığı bir diğer bilimsel aktivite de 2014 yılında ilk sayısı basılan **"Video Journal of Gynecological Endoscopy and Robotic Surgery" (VJGE) dergisi olmuştur.** İngilizce olarak hazırlanan ve bu şekilde basılarak dağıtımı planlanan elektronik dergiye Dr. Cem Çelik ve Dr. Ali Akdemir emek vermiştir.

DÜNDEN BUGÜNE JİNEKOLOJİK ENDOSKOPİ DERNEĞİ (JED)

Dr. Şendağ, JED misyonunu dünyadaki saygın ve önder endoskopi derneklerine tanıtırken de kişisel dostlukları ile yakın iletişimde olabilmıştır. Ülkemizde düzenlenen **17-21 Ekim 2017 tarihlerinde 26. ESGE (European Society for Gynecological Endoscopy) yıllık kongresi ve 7. Türk Jinekolojik Endoskopi sempozyumunda** bu etki tüm açıklığı ile görülmüştür. Kongreye **ESGE ve JED dışında MESGE (Middle East Society for Gynecological Endoscopy), APAGE (Asian Pasific Assosiation for Gynecologic Endoscopy and Minimally Invasive Therapy) ve IAGE (Indian Association of Gynecological Endoscopists)** gibi uluslararası önemli kuruluşlar katılmış ve toplantı coşkulu bir akademik karnaval halinde geçmiştir. Kongre 250 yerli ve yabancı alanlarında son derece ileri noktada olan bilimsel davetli konuşmacılardan faydalanmak **için 69 farklı ülkeden 1500 ün üzerinde meslektaşın katılımı bu alandaki yüksek başarıyı ortaya koyan bir başarı olmuştur.**

Buraya, önemli noktalarıyla özetleyerek tarihe not düşmeye çalıştığım ancak hepsinden öte çalışmaları ile JED için ve Türkiye’de endoskopi alanı için çok değerli çalışmaları olan Dr. Şendağ bu tarihçe sayfaları okundukça gelecek nesillerce de unutulmadan ve bir vefa borcu içinde her zaman hatırlanacaktır.

JED yönetimi bir bayrak yarışı gibidir. Benim kurucu başkanı olarak 2 dönem başkanlığını yaptığım JED in benden sonra görev alan başkanı rahmetli arkadaşım 2. JED başkanımız Değerli **hocamız Dr. Onur Bilgin’i burada rahmet ile anmak bir görev ve yaptığı hizmetleri için bir borçtur.**

10-12 Mart 2005’de İzmir’de Dr. Onur’un sempozyum başkanlığı ve sempozyum sekreterliği Dr. Şendağ’ın yürüttüğü 370 katılımcının takip ettiği toplantıda, hem yurtdışından hem yurtiçinden konularında uzman konuşmacılar görev almıştır. Bu toplantılarda Almanya’da Dr. C. Köhler ve A.B.D. den Dr. C. Nezhat laparoskopik cerrahi deneyimlerini Türkiye’deki meslektaşlarıyla paylaşma imkânı bulmuşlardır.

Dr. Bilgin başkanımızın 7-11 Nisan 2009’da ESGE ve AAGL ile ortak JED kongresi açılışındaki sözleri JED i bugünlere taşıyan misyonunun güçlü bir ifadesi idi.

Dr. Bilgin konuşmasında: **“Teknolojide yaşanan baş döndürücü gelişmeler ve son yıllarda robotik cerrahinin jinekolojide geniş uygulama alanı bulması, endoskopiye olan ilgiyi daha da arttırmıştır. JED, ülkemizde endoskopik cerrahi ile uğraşan jinekologları bir şemsiye altında toplamayı ve endoskopik uygulamaların Türkiye sathında yayılabilmesini hedef edinmiştir. 'Her şey görüldüğü gibi değildir!' Bilgiyi, deneyimleri ve geleceği paylaşmak için bir araya gelinmelidir” ifade etmiş idi.**

Dr. Bilgin aynı kliniği paylaşırken endoskopinin her dalında önünü açıp yetiştirdiği ve hem hocası olarak hem de JED başkanı olarak desteğini esirgemediği Dr. Şendağ için yaptıkları ve Ege Üniversitesi Endoskopi biriminin tüm teorik ve uygulamalı çalışmalarına verdiği ve organizasyonlarında aktif olarak bulunduğu da tarafımdan bilinen ve unutulmaz emeklerdir ve JED tarihine not olarak düşülmelidir.

Aramızdan erken ayrılan Dr. Onur Bilgin’i bir kez daha rahmetle anıyoruz.

JED in kuruluş ve gelişim basamaklarını adım adım anlatıyorsunuz. JED için önemli gördüğünüz alanındaki yenilikler hakkında da bilgi verir misiniz?

Her konuda olduğu gibi endoskopi alanında da eğitimin güçlendirilmesi, bilgi paylaşımı, konu ile ilgili güncel gelişmeleri ilgili kişilere ulaştırmak, pratik uygulamaları yaygınlaştırmak endoskopi uygulamalarının standardizasyonunu geliştirmek JED in misyonunu oluşturmaktadır.

JED 18 yıl gibi uzun bir dönem içinde her zaman alanında yaptıkları ile öncü bir kuruluş olmuş ve olmaya da devam etmektedir.

Benim JED in unutulmaz ve çok önem verdiğim konuların başında;

Endoskopik uygulamaların Türkiye de il il yayılması ve buralarda verilen uygulamalı eğitimleri gelir. Bu konunun meşalesini ateşleyen Dr. Şendağ ise gerçekten JED başkanlığında, yönetim kurulu arkadaşları ile bu konuda unutulmayacak işlerin mimarı olmuştur. Bu canlı cerrahileri izleyen meslektaşlarımız, Dr. Şendağ'ın eğitim özelliği içinde çoğu laparoskopik histerektomi ameliyatlari, üreter trasesinin gösterilmesi, retroperitoneal sahalara ulaşım vb. konularda görsel canlı cerrahiler ile eğitilmişlerdir. Bugün bu genç meslektaşlar kıdemli ve tecrübeli hocaları ile birlikte gerekse kendileri, birebir bu operasyonların yapıcısı olmuşlardır. Bu, laparoskopinin ülkede yayılması gerçeği de tarihe düşülecek notların başında yer almıştır.

Benim açımdan Dr. Şendağ'ın döneminin en faydalı çalışmaları içinde çok önemli gördüğüm ve değer verdiğim bir diğer konu da; Dr. Şendağ'ın ve yönetim kurulunun Genç Endoskopistler Platformunu (GEP) kurması fikrini ve bunu hayata geçirmiş olmalarıdır.

Dr. Şendağ'ın GEP ile ilgili kararı açıklarken "JED ülkemizde jinekolojik endoskopianın yaygınlaşması ve gelişmesi için çalışmaktadır. Bunu yaparken eğitime çok önem vermemiz gerektiğini ve bu sebeple de endoskopiye ilgi duyan genç jinekologların çok önemli olduğunu biliyoruz. Bu amaçla, derneğimizin çatısı altında Genç Endoskopistler Platformu (GEP) oluşturmayı planladık. Onları bir çatı altında buluşturmayı, fikirlerini, projelerini paylaşımlarını sağlamayı, endoskopi eğitimi ile ilgili beklentileri ve eksikliklerini ortaya koymalarına olanak vermeyi, eğitim ve sertifikasyon programlarının oluşturulmasında birlikte çalışmayı ve uluslararası platformda ilişkilerini geliştirmelerine aracılık etmeyi amaçladık." görüşü ile açıklaması JED in ve GEP in kuruluş misyonundaki fikirlerinin açık ifadesidir. Bu görüş ve yaklaşımlar tarih perspektifi içinde her zaman vefa ile anılacaktır.

2 Şubat 2013 tarihinde İstanbul'da Genç Endoskopistler Platformu (GEP) toplantısı gerçekleştirilmiştir. **GEP başkanlığına Dr. Ali Akdemir, başkan yardımcılığına Dr. Funda Göde getirilmiş,** ayrıca alt gruplar oluşturularak GEP üyeleri arasında görev almak isteyenler arasında iş dağılımı yapılmıştır. 24-28 Nisan 2013 tarihleri arasında düzenlenen MESGE kongresinde GEP oturumu planlanmış, böylece endoskopiye gönül vermek isteyen gençlere uluslararası platformda sunum yapma imkânı sağlanmıştır. Bu gelişmeler JED in 18 yıllık tarihi içinde yine unutulmayacak katkılardan ve gençler için atılan güçlü temellerden biri olarak her zaman hatırlanacaktır.

GEP in başkanı olan genç endoskopist kardeşimiz Dr. Ali Akdemir, Kasım 2019'da JED genel sekreterliği görevini de üstlenmiş olup kuruluşundan bu yana GEP çalışmalarını başkanı olarak başarı ile yürütmektedir. JED ve GEP in organizasyonlarında genç bir görev bilinci içinde aktif ve etkin görev alan Dr. Akdemir'in bu emekleri de tarihe düşülecek notlar arasındadır.

13-15 Ocak 2017 tarihleri arasında JED in alt grubu Genç Endoskopistler Platformu (GEP)'nun ilk sempozyumu olan 1. GEP Sempozyumunu Antalya'da 200 katılımcı ile gerçekleştirilmiştir. Toplantıda birçok ilk aktivite de JED/GEP sayesinde ülkemiz de yer almıştır. Çok sıra dışı bir formatta yapılan toplantıda, "Anatomi Oturumu", "Komplikasyon Oturumu", "Ben Bilmem Hocam Bilir", "Video Karnavalı" ve "Serbest Kürsü" ve "Türkiye Sütür Yarışması" gibi birçok sıra dışı yarışma hayat bulmuştur. Konu başlıkları incelendiğinde bir karnaval havası içinde geçen toplantıda genç endoskopistlere endoskopi alanında ihtiyaç duyacakları hemen her konu değerlendirilmeye alındığı görülmektedir.

23-25 Şubat 2018 tarihleri arasında ise JED in alt grubu Genç Endoskopistler Platformu (GEP)'nun ikinci sempozyumu olan 2. GEP Sempozyumu ise Antalya'da gerçekleştirilmiştir. Bu toplantıda da yukarıda bahis olunan formatı dışında örnek bir "Endoskopi Ameliyathanesi" kurulmuş, deneyimli hocalar "Endoskopi Ameliyathanesi Nasıl Olmalı?" temasını katılımcılarla interaktif olarak paylaşmışlardır.

DÜNDEN BUGÜNE JİNEKOLOJİK ENDOSKOPİ DERNEĞİ (JED)

Adım adım tarihe düşülecek notlar içinde JED için önemli gördüğüm alanındaki yenilikler içinde **Dr. Şendağ'ın başkanlığında Türkiye'de çığır açan bir önemli eğitim pratiği olan "Jinekolojik Laparoskopik Kadavra kursları"** gelir. Yukarıda da açıkladığım gibi kadavra üzerinde laparoskopi uygulamalarına geçmeden önce bu kurslar yurt dışlarında duyulan ve ekonomik sorunu nedeni de yalnızca hayal edilen sıra dışı endoskopi eğitim kursları idi. Bugün bu gerçek bir hayal olmaktan çıkmış ve kadavra çalışmaları JED in öncülüğünde ülkemiz endoskopi pratiğine kazandırılmıştır.

Covid-19 un tüm dünya insanları gibi ülke genelinde yarattığı olağanüstü yeni yaşam tarzımızda da JED online aktiviteleri ile örnek olma heyecanını kaybetmeden sürdürmüştür.

JED, dünyada bir ilke daha imza atarak 8 Kasım 2020 tarihinde "Online laparoskopik Hands on Sütür Kursu" planlamıştır. Başkan Dr. Gazi Yıldırım, Eğitim programı direktörü Dr. Fatih Şendağ, eğitim programı sorumlusu Dr. Ali Akdemir ve eğitim koordinatörü Dr. Kübra Çakmak'ın üstlendiği bu uygulama programları 10 kursiyer ile sınırlanmıştır. JED in box trainer, Laparoskopik iğne tutucu, laparoskopik tutucu gibi temin ettiği enstrümanlar dışında kursiyerlere yollanılan **box trainer kurulum videosu ve Laparoskopik sütür teknikleri videosu ile hazırlanan set-up içinde sütür pratiğini geliştirmek isteyenlere büyük bir pratik imkân sağlanmıştır.** Bu aktivite JED tarihine de dünyada bu konudaki ilk olan bir uygulama olarak geçmiştir. Bu özellikleri ile de JED tarihinde unutulmayacaklar içinde yerini almıştır. Halen uygulamalar belirli periyotlarla devam etmektedir.

JED aktiviteleri içinde pek çok ilkten biri olan **Her yönü ile minimal invaziv Histerektomi Workshop u** canlı cerrahi uygulamalar ile **27 Şubat 2021 tarihinde, İstanbul Acıbadem Altunizade Hastanesi'nde düzenlenmiştir. Bu online e-toplantı interaktif katılım ile 600 kişi civarında izleyiciye ücretsiz olarak ulaşmıştır.** Dr. Gazi Yıldırım'ın JED Başkanı, Dr. Fatih Şendağ'ın JED Bilimsel Kurul Başkanı, Dr. Taner Usta ve Dr. Ahmet Kale'nin Kurs Başkanlıklarında programlanmış olup, yine tarih sayfalarında bir ilkin hatırlanması açısından önemi çok değerli bir uygulamadır.

Mart 2020'de kapımızı çalan Covid-19 pandemisi JED in ve GEP in alışılmış ve yoğun kongre ve workshop toplantılarının yapılmasını engellemesi dışında yine tarihi bir pandemi olarak ülkemizde ve dünyada unutulmayacak ve üzüntü ile her zaman hatırlanacak bir pandemi olarak hafızalarımıza kazınmıştır.

JED, bu sıkıntılı pandemi günlerinde de eğitim programlarını bırakmamış ve yukarıda bahis ettiğim canlı cerrahi workshop u dışında pek çok online aktiviteye imzasını atmıştır. Online Laparoskopik sütür kursları periyodik olarak sürdürülmektedir. Ayrıca farklı aktivitelere de yer vermeye devam edilmektedir.

Bu yazıyı hazırlarken **GEP başkanı Dr. Akdemir'in bir yeni duyurusu geldi. Duyuruda GEP programları içinde ülke düzeyinde başarılı cerrahilerini gerçekleştiren genç arkadaşlarımız için online JED video karnaval yapılacağı bildiriliyordu.** Covid-19 salgını nedeni GEP in planlanan ancak yapılamayan toplantılarının önemli bir formatı olan **video karnaval** ile ilgili uygulamalar bu organizasyon ile ilgili meslektaşlarımızın cerrahileri paylaşma açılıyordu. Böylece, JED kuruluşundan bu yana misyonunu kaybetmeden hedef çitayı hep yükseltilen taşıyan örnek ve önder bir kuruluş olmaya zor koşullarda olursa da devam etmektedir.

JED in kuruluş ve gelişim basamaklarını adım adım anlatırken, JED için önemli gördüğüm yeniliklerden 2 tanesine de tarihe not düşmek adına burada bahis etmek isterim.

Bunlar: **Neuropelviology ve V-notes** konusundaki yeniliklerdir.

Bu yenilikleri JED e emekleri her geçen gün artarak devam eden ve ülkemiz endoskopi alanına geniş ufuklar açan değerli kardeşlerim Dr. Taner Usta, Dr. Ahmet Kale ve Dr. Barış Mülâyim kazandırmışlardır.

Dr. Taner Usta ve Dr. Ahmet Kale Pelvik Sinirler ile ilgili önce Saint Louis University-PACE (Missouri-A.B.D.) daha sonra International Society of Neuropelveology (ISON) teorik eğitim ve sınavlarını geçip, ISON'ın Danimarka, Viborg ve Aarhus şehirlerinde düzenlediği kursları tamamlayarak ülkemize dönüşlerinde bu daldaki çalışmalarına başlamışlardır. **Dr. Barış Mülâyim'de ISON** teorik eğitim ve sınavlarını geçip klinik nöropelveoloji sertifikasını almış ve O da Dr. Taner Usta ve Dr. Ahmet Kale'nin ardından nöropelveoloji dalında çalışmaya başlamıştır. **Dr. Ahmet Kale ve Dr. Taner Usta** ülkemizde ilk defa **siyatik - sakral sinir entrapment'ı, sakral ve siyatik sinir endometriozis'i, piriformis sendromu ameliyatlarını Laparoskopik cerrahi yoluyla başarıyla gerçekleştirmişlerdir. Ayrıca Dr. Taner Usta gene ilk defa Robotik yolla Vascüler entrapment ve Diyafram Endometriozis'i ameliyatlarını da başarı ile gerçekleştirmiştir.** Bu JED in genç uygulayıcıları yalnız ülke düzeyinde değil **dünyada da Neuropelviolog ünvanı alan ve ilk 10 içinde olan sıralamalarda bulunmuştur.** Bütün bunlar hepimiz için çok büyük bir gurur kaynağı olmuştur.

JED bu anlamda da Neuropelveology konusunu ilk kez bu boyutlarda endoskopi alanımıza kazandıran kuruluş olmuştur.

Diğer taraftan **Dr. Ahmet Kale, Amerika Saint Louis, Amerika Arizona ve Danimarka'da aldığı eğitimlerin ardından Türkiye'de ilk defa V-notes (Laparoskopik izsiz cerrahi) operasyonunu gerçekleştirmiştir.** Bu konu ile Türkiye'de ilk V- notes cerrahisine 2016-2017 tarihlerinde başlayan Prof. Dr. Ahmet Kale, V-notes cerrahisi ile ilk uluslararası yayını 2017 tarihinde yayınlamıştır, ayrıca **Türkiye'de ilk defa ileri derece morbid obez hastalarda bu cerrahiye gerçekleştirmiş** ve 2021 tarihinde uluslararası dergilerde bu çalışmasını yayınlamıştır. Ayrıca **sebebi bilinmeyen asitli hastaların tanısında V-notes laparoskopik cerrahiye Türkiye'de ilk defa kullanmış** ve bu çalışmasını 2021 tarihinde uluslararası dergide yayınlamıştır.

Endoskopi ile uğraşanlara farklı bir bakış açısı olan **V-Notes cerrahi yine JED in öncülüğünde sunulmuştur.** Bu dalda da Dr. Kale yanında yetişmiş bir diğer başarılı endoskopist meslektaşımız olan Dr. Hasan Terzi'nin de gerçekleştirdiği başarılı V-Notes operasyonlarını da burada mutlulukla anmak isterim. **Dr. Kale ve Dr. Terzi bu birikimlerini 22 Aralık 2019 Derince-Kocaeli'nde düzenledikleri "Jinekolojide doğal orifislerden endoskopik cerrahi" toplantısında izliyenlere başarılı canlı cerrahiler ile sunmuşlardır. Bu uygulamalar farklı platformlarda da tekrarlanmaktadır.**

JED in kuruluşundan bu yana derneğin sesi olan ve gerek sosyal duyuruları gerekse bilimsel gelişmeleri tüm üyeler ile paylaşarak onlarla bütünleşen "JED Bülteni" hakkında bilgi verir misiniz?

JED in kuruluşundan günümüze tarihe notlar düşerken, devamlı yeniliklere imza atıldığını ve endoskopinin ülke düzeyinde nasıl güvenli bir şekilde yayılıyor olduğunu görmek gurur vericidir. Bu gelişmeler içinde gerek yönetim kurullarında gerekse **"Endoskopi Bülteni"**ni ve bulundukları illerde Endoskopiye yayma heyecanı içindeki olan yaptıkları yayınlar ile her geçen gün yurtdışı saygın dergilerde yayınları bulunan, dünya kongrelerinde konuşma imkânı bularak eğitime bu platformlarda da devam eden çok sayıdaki kişiye buradan teşekkür etmekte bir vefa borcudur. Bu açılardan da **"Endoskopi Bülteni" gerçekten JED in önemli bir bilimsel iletişim aracıdır.**

Dr. Şendağ'ın 2012 tarihinde, bir bültenin önsözünde dediği gibi: "Bülten, amacı hem bilimsel konuları paylaşmak, hem derneğin toplantılarını duyurmak, dünyada endoskopi alanında nelerin olduğunu meslektaşlarımıza iletmek ve sonuç olarak da derneğin sesi olması amacı ile yayınlanan bir bültendir. Bülten sayesinde yapılan tüm dernek aktivitelerimizin yer aldığı bir de arşiv oluşturmıştır. Bu yönü ile de bülten, birçok derneğe de örnek olmuştur" İfadeleri ile JED Bülteninin hedefini ortaya koymuştur.

JED Bültenlerini değerlendirirken, tüm diğer imkânlarla da imza atan kararların sahibi olan ve "Endoskopi Bülteni" devamlılığın destek veren JED yönetim kurullarını da bu desteklerini ve tüm diğer aktiviteleri açısından da hatırlamak önemli ve tarihe düşülecek bir not oluşu için burada ulaşılabilen bülten ve yönetim kurulları bilgileri de birlikte sunulacaktır.

JED bültenlerinin tarihçesine bakılınca, girişte de bahis ettiğim gibi, **ilk Endoskopik Bülten Nisan 2003 tarihinde Dr. Hakan Şatıroğlu'nun** gayretleri ile hayata geçirilmiştir. Takiben bülten ilk yıllarında Dr. Hikmet Hassa Başkan, Dr. Onur Bilgin 2. Başkan, Dr. Hakan Yaralı Genel sekreter, Dr. M. Bülent Tıraş sayman, Dr. Yücel Karaman ve Dr. Sait Yücebilgin'in üyeleri olduğu yönetim kurulu öncülüğünde ve **Dr. Fatih Şendağ'ın Editörlüğünde basılmıştır.** Ancak o günlerin ekonomik koşullarındaki zorunluluktan dolayı bir dönem basılamamıştır. **Bu bültenin ileri basımlarında da kaynak akışı, basım, dağılım, bülten editörlüğü Dr. Fatih Şendağ'ın gayretleri ile devamlılık kazanmıştır.**

Takiben, **ekonomik nedenli uzun bir aradan sonra bülten tekrar Dr. Şendağ başkanlığında ve 2. Başkan Dr. Onur Karabacak, Genel sekreter Dr. Bülent Berker, Sayman Dr. Çağatay Taşkıran Üyeler Dr. Ahmet Göçmen, Dr. Mehmet Ali Vardar ve Dr. Metin Çapar yönetiminin gayretleri ve Dr. Cem Çelik'in katkıları ile Aralık 2012'de yayınına tekrar başlamıştır.** Bülten birçok genel Kadın-Doğum Kongrelerinde de ücretsiz dağıtılmıştır.

Bültenin ilerleyen yıllarında **Bültenin hazırlanmasında Dr. Cem Çelik dışında Ocak 2014 tarihinden itibaren Dr. Ali Akdemir de görev almıştır.**

Bültenin devamlılığına destek veren **2014 deki Dr. Fatih Şendağ'ın başkanlığındaki yönetim kurulunda da görev değişimi sonucu yer alan Dr. Onur Karabacak, Dr. Bülent Berker, Dr. Gazi YILDIRIM, Dr. Fırat Ortaç, Dr. Bülent Haydardedeoğlu Bülten devamlılığına katkı vermişlerdir.**

2014 yılında JED Bülten dışında JED yönetiminin önemli ve dalında örnek kararlarından biri olan Video Journal of Gynecological Endoscopy and Robotic Surgery dergisi yayın hayatına kazandırılmıştır. İngilizce olarak hazırlanıp basılan video journal ile ülke endoskopistlerinin yurtdışı meslektaşlarına ulaşması ve bilgi alışverişleri de hızlanmıştır. 18 yıllık tecrübe dolu ve ülkemizin en eski, köklü, kurumsal kuruluşu olan JED böylece pek çok konuda olduğu gibi bu konuda da bir ilke imzasını atmıştır. Bültenin ileri sayılarında;

Mart 2016 Bülteni Dr. Taner Usta, Dr. Cem Çelik, Dr. Ali Akdemir, Dr. Selçuk Selçuk tarafından hazırlanmış, Nisan 2016 da Dr. Taner Usta, Dr. Cem Çelik, Dr. Barış Mülâyim ve Dr. Talha Tiryaki, bülten hazırlayıcı gurubunda bulunmuştur.

Haziran 2016'da Dr. Şendağ'ın başkan, Dr. Berker'in 2. Başkan, Dr. Haydardedeoğlu'nun sayman, Dr. Yıldırım'ın genel sekreter, Dr. Kurtaran'ın, Dr. Muhammet Erdal Sak'ın ve Dr. Abdullah Taner Usta'nın üyeliklerinde oluşan yönetim kurulunun desteği altında çıkarılan bültende Dr. Taner Usta, Dr. Cem Çelik, Dr. Ahmet Kale, Dr. Hasan Terzi, Dr. G. Ece Aksakal, Dr. Talha Tiryaki, Dr. Doğuş Uzun bülten hazırlama kurulunda yer almışlardır.

Temmuz 2016'da bülten hazırlama kurulu Dr. Taner Usta, Dr. Cem Çelik, Dr. Mehmet Asoğlu, Dr. Dilek Buldum'dan oluşmuştur. Ağustos 2016 sayısına katkı verenler ise Dr. Taner Usta, Dr. Cem Çelik, Dr. Mehmet Reşit Asoğlu, Dr. Ulviye Hanlı, Dr. Tolga Karacan, Dr. Dilek Buldum'dur. İleri yayınlarda da Dr. Murat Ekin, Dr. Mehmet Reşit Asoğlu, Dr. Cihan Kaya, Dr. Ulaş Solmaz, Dr. Alper Biler, Dr. Mehmet Reşit Asoğlu, Dr. Suat Karataş yayına katkı vermişlerdir.

Ocak 2017 JED Bülteninde hazırlama kurulu Dr. Taner Usta, Dr. Hasan Terzi, Dr. Ali Akdemir dışında ülkenin farklı illerinde endoskopi ile uğraşan Yrd Doç, uzman, asistan vb. genç meslektaşlarda görev almışlardır. Bunlar arasında Dr. Emre Pabuçcu, Uz. Ali Ovaolu, Dr. Bora Çoşkun, Dr. Selçuk Yetkinel, Dr. Savaş Gündoğan'ın isimleri sayılabilir. Şubat 2017 Bülteninde farklı

olarak Evren Koçbulut, Özlem Karabay Akköl'ün ve Aysel Özkaynak'ın da katkıları olmuştur. Mayıs 2017 sayısında katkı veren farklı kişiler içinde Dr. Ali Seven ve Dr. Mine Kiseli, Dr. Evren Koçbulut ve Aralık 2017 bülteninde de Arzu Bostancı Durmuş burada hatırlanmalıdır.

Ocak 2018 bülteni Dr. Taner Usta, Dr. Hasan Terzi, Dr. Emre Pabuçcu, Doç. Dr. Ali Seven, Uz. Dr. Müge Keskin'den oluşan hazırlama kurunca yayına hazırlanmıştır.

JED için önemli bir tarih olan 15. yılımızda JED yönetim kurulun Dr. Şendağ, Dr. Berker, Dr. Haydardedeoğlu, Dr. Kurtaran, Dr. Muhammet Sak, Dr. Gazi Yıldırım dışında Dr. Taner Usta'nın JED Genel sekreterliğini üstlenmesi ile oluşmuş ve bülten Hazırlama kurulu Dr. Usta, Dr. Terzi, Dr. Pabuçcu, Dr. Seven olarak belirlenmiş ve bu sayıya katkı verenler de Dr. Ali Akdemir, Dr. Beril Yüksel, Dr. Müge Keskin, Dr. Özlem Erten, Dr. Ayşe Meryem Uslu, Dr. Füreyza Zilal Hocagil, Dr. Ahmet Yıldızbakan'dan oluşmuştur.

Haziran 2019 da JED bülteni format değişimi içinde Dr. Taner Usta'nın Editör, Dr Hasan Terzi ve Dr. Emre Pabuçcu'nun yardımcı editörlüğünde 2 aylık aralar ile yayın hayatını sürdürme programını başlatmıştır. Editörler gurubu bu sayı itibari ile de yeni bir uygulamaya başlamış ve "JED TV" başlığı altında özgün Endoskopi Videoları sunumunu başlatmıştır. Editör Dr. Taner Usta'nın ön sözde yazdığı gibi "Öğretici veya ilginç ameliyat videoları bültende yayımlanacak ve ayrıca bu videolar derneğin youtube kanalına da konularak herkesin paylaşacağı bir arşivleme yapılacaktır..." ifadesi de heyecanlı ve üretken genç endoskopistlerin önünü açacak güzel bir hedef oluşturmıştır.

18. yılında JED ben değil, biz prensibi içinde her konudaki bayrak değişimlerinde başarı çitasını biraz daha yükselterek yolunu sürdürmüştür. Bültenin bu sayısına da farklı illerden genç endoskopistler katkı vermişlerdir. Bunlar arasında; Dr. Ali Yavuzcan, Dr. İsmet Hortu, Dr. Tufan Arslanca, Dr. Salih Yılmaz ve Dr. Kübra Çakmak'ı saymak mümkündür. JED Bülteni içinde zaman zaman özel eğitim konuları da yer almıştır. Ağustos 2019'da Doç. Dr. Hakan Nazik "Biyostatistik Nasıl Öğrenilir" konusu buna bir örnektir.

Kasım 2019 da, JED in bayrak yarışı içinde Türk Jinekoloji Endoskopi Derneği yönetim kurulu yapılan olağan genel kurulu sonucu yeniden belirlenmiş ve JED yönetim Kurulu Başkanlığına Dr. Gazi Yıldırım seçilmiştir. Yönetim Kurulu üyelikleri dağılımı ise: Dr. Bülent Berker 2.Başkan, Dr. Muhammet Erdal Sak Sayman, Dr. Ali Akdemir Genel Sekreter, olmuş ve üyeliklere de Dr. Fatih Şendağ, Dr. Taner Usta, Dr.Eray Çalışkan, Dr. Volkan Kurtaran, Dr. Barış Mülâyim olarak belirlenmiştir. Bu yazının hazırlandığı Nisan 2021 yılında da aynı yönetim kurulu, Dr. Gazi Yıldırım Başkanlığında başarılı görevini sürdürmektedir.

Başkan Dr. Gazi Yıldırım ilk açıklamasında "Yeni yönetim kurulu olarak büyük bir şevk ve azimle değerli hocamız ve eski başkanımız, Dr. Fatih Şendağ'ın getirdiği noktayı daha da ileriye taşımak en büyük şiarımız olacaktır. Yurtiçindeki tüm meslektaşlarımıza ulaşma imkânlarını zorlayacağız. Her bölgenin bir temsilcisini ve o temsilcinin altındaki çalışacak kurullarını belirleyeceğiz. Yaptığımız kursların yanında kadavra kurslarını ve canlı cerrahileri daha da aktive edeceğiz. Bunların yanında tüm uluslararası derneklerle de ilişkilerimiz devam edecektir." açıklaması ile de yeni hedeflerinin ilerlemek adına yapılacağını ifade etmiştir.

Ocak 2020 de JED Bülteni Dr. Usta'nın Editör, Dr. Pabuçcu'nun editör yardımcılığı ve hazırlama kurulu olarak da Dr. Ali Yavuzcan, Dr. Kübra Çakmak, Dr. Salih Yılmaz'ın görevi içinde yayımlanmıştır.

Mart 2020 yalnız ülkemiz için değil tüm dünya ülkeleri için bir kabus olan covid-19 pandemisinin başlangıcı olmuş ve pek çok bilimsel JED aktiviteleri ertelenerek online sistemine dönmüştür.

Bu arada da bir başka bayrak değişimi de Ağustos 2020 tarihinde JED Bülten editörlüğünde gerçekleşmiş ve yeni JED Bülten Editörü Dr. Barış Mülayim olmuştur. JED in genç bilim insanlarından olan ve aktif çalışmaları ile ülkemizi de yurtdışı platformlarda başarı ile temsil eden JED Bülten editörü Dr. Barış Mülayim'in endoskopi alanına sunduğu ve literatürde yayımlanmış kendi adını verdiği "laparoskopik modifiye lateral suspansiyon tekniği" bulunmaktadır. Ülkemizden ve JED den bu şekildeki bir katkının saygın dergiler yolu ile dünyaya duyurulması gerçekten büyük bir gurur kaynağıdır. Bu yazının hazırlandığı Nisan 2021 de Dr. Mülayim ve ekibi başarı ile görevlerini sürdürmektedir. Ağustos, Ekim, Aralık 2020 ve Şubat 2021 JED Bültenleri de Dr. Barış Mülayim, Editör, Dr. Pabuçcu editör yardımcılığı ve hazırlama kurulu olarak da Dr. Ali Yavuzcan, Dr. Kübra Çakmak, Dr. Salih Yılmaz ve bu yazının hazırlandığı Nisan 2021 tarihli bültende de hazırlama kurulu olarak Dr. Ali Yavuzcan, Dr. İsmet Tortu, Dr. Aliye Nigar Serin görev almışlardır.

"Tarihe düşülecek notlar ile adım adım Jinekolojik Endoskopi Derneği (JED)" konusunda tüm meslektaşlarınız olarak son bir ileteceğiniz konu var mı?

İnsanlar, ülkeler, kuruluş ve dernekler tarihlerini iyi bilirler ise, geleceklerinin temeli olan bu tarih zemininde daha güçlü olarak ilerler ve yükselirler.

JED alanında bir tarih ve güçlü atılmış bir temeldir. Bu temeli genç arkadaşlarımız çok daha üst düzeylere çıkartacaktır. Görevler bayrak yarışları gibidir. El değiştiren bayrağı taşıyanlar sorumluluk bilinçleri içinde bayrağın çitasını daha yükseklere götürerek bu yarışlarını sürdürürler.

Bu özveri ve sorumluluk bilincinin olmaz olmazı ise tek kelime ile: **BİRLİK VE BERABERLİK** kavramıdır.

Bu nedenle başlangıçta da ifade ettiğim gibi JED Kuruluş Misyonu; Endoskopi ile uğraşan tüm meslektaşlarımızın bir çatı altında toplanmasını sağlamak olan bir kuruluş olmuştur.

Büyüyen ve gelişen ülke koşulları içinde meslek dallarımızda da yeni arayışların ortaya çıkmasını da saygı ile karşılamak gerekmektedir. Endoskopi alanında da JED den çok uzun yıllar sonra ortaya çıkan kuruluşlar olmuştur, zaman diliminde de daha yenileri olacaktır bu kaçınılmaz bir realitedir.

Önemli olan aynı ideal konu etrafında çalışarak endoskopiye katkı sağlayan ve ülkenin endoskopi birikimini eğitim-öğretim ve bilimsel platformda yayılmasını sağlayan her kuruluş **karşılıklı sevgi, saygı, hoşgörü çerçevesinde hareket ederler ise bundan yalnızca camiamız fayda sağlayacaktır.** Bugün bir çırpıda bu JED tarihsel belgeseli yazı dizisine bakınca neredeyse 20 yıl gerilere uzanıyoruz.

Tüm endoskopi ile ilgili derneklerimizin unutmaması gereken bugünümüz değil, 20-30 yıl sonramızın hedefimiz olacak birlikteliğimizi düşünmektir.

Bu **BİRLİK-BERABERLİK** için çalışan sorumluluk düzeyindeki her kişi yarının gençleri tarafından da saygı ile anılacaklardır.

Ben JED i bugünlere getiren ve olağan üstü özveri içinde çalışan ve JED i bir kurumsal sembol olarak zaman diliminde yükselterek ileriye taşıyan herkese en içten sevgi ve saygılarımı iletiyorum ,kuruluştaki emek sahibi olup bugün aramızda olmayan ve ebediyete intikal edenleri de rahmetle anıyorum.

9 ULUSAL JİNEKOLOJİK ENDOSKOPI Kongresi

3 GENÇ + ENDOSKOPISTLER Sempozyumu

ONLINE
1-5 HAZİRAN 2021